

АНАЛИЗА БИЛАНСА

Додатак „Народном Благостању“

БРОЈ 4

БЕОГРАД, 23. ЈАНУАР 1937.

ГОДИНА IX

Садржај:

Грађанска дионичка штедиона у Дарувару

ГРАЂАНСКА ДИОНИЧКА ШТЕДИОНА У ДАРУВАРУ

Грађанска дионичка штедиона у Дарувару спада у ред оних наших новчаних завода код којих је криза поверења оставила најмање трагова. Иако је то завод са главницом од само 3 милиона динара, ипак она важи данас као једна од најбољих провинцијских банака Савске бановине. Заштитом се није никако користила, већ је увек у пуној мери удовољавала свим захтевима улагача. Додуше, и Грађанска дионичка штедиона је давала зајмове земљорадницима, али су с обзиром на укупне ангажмане потраживања од земљорадника доста незнатна, јер Штедиона највећим делом ради са трговцима, чиновницима, индустријалцима, занатлијама итд. Поред њених осталих пословних пријатеља треба нарочито споменути и Даруварску грађанску пивовару, Индустрију д. д., Дарувар, и Господарску творницу жесте д. д. Бадњевина—Дарувар, с којима се одавна одржавају најтешње везе.

Иначе, поред централе у Дарувару, Грађанска дионичка штедиона има филијале у Загребу и Сарајеву, а заступства и у многим другим местима. Завод је основан почетком 1903 године. Главница је првобитно износила 60 хиљада круна; 1912 она је повишена на 150 хиљада, 1921 на 300 хиљада и 1922 на 1 милион круна. У току 1923 прешло се на динаре и главница од 1 милион круна је претворена у 250 хиљада динара. 1926 приступило се новом повишењу главнице на 1 милион динара; крајем 1929 главница је повишена на 1,5 милиона, у 1930 на 2 милиона, а у 1931 на 3 милиона динара. Новчани заводи у средним местима западних крајева државе ретко када имају главницу већу од једног милиона динара. С главницом од 3 милиона Грађанска дионичка штедиона спада неоспорно у ред наших јачих провинцијских завода. Кад бисмо у сваком већем провинцијском месту имали по један овакав новчани завод, не би се толико чуле ни жалбе да провинција оскудева у кредитима. Привреда у крају у коме ради Грађанска дионичка штедиона није никако оскудевала кредитима. Напротив, овај релативно врло јаки провинцијски завод јављао се и као извозник капитал а у друге крајеве државе.

У току последњих шест година улози на књижице код Грађанске дионичке штедионе овако су се кретали (у милионима динара):

1930	1931	1932	1933	1934	1935
38,7	32,9	26,7	29,2	28,3	22,3

Од максималног стања крајем 1930 са 38,7 милиона пали су до краја 1932 године на 26,7 милиона, односно за 12 милиона динара. Тај одлив, који је у већој мери био изазван погоршаним привредним приликама, него кризом

поверења, већ је у току 1933 заустављен, тако да смо у тој години имали опет прилив од 2,5 милиона динара. У току 1934 улози су смањени за 900 хиљада, а у 1935 години за 6 милиона динара. Ни одлив у 1935 нема никакве везе с кризом поверења, већ је изазван максимирањем каматних стопа. Улагачи су повлачили свој новац, да би га уложили у хартије од вредности, непокретности, у трговини и у друге послове, који су им обезбеђивали знатно повољније укамаћење од оног које завод сме да им одобри.

Рачун изравнања

Активна	1932	1933	1934	1935
	у хиљадама динара			
Благајна	813	884	1.134	386
Ефекти	853	847	180	180
Новчани заводи	6.521	5.777	5.696	3.105
Менице	620	657	616	553
Ломбард	2.434	—	—	—
Текући и аморт. зајмови	19.200	25.964	25.205	22.623
Непокретности	388	415	438	444
Инвентар	86	83	74	81
Пасива				
Главница	3.000	3.000	3.000	3.000
Резервни фонд	240	250	300	350
Улози на тек. рач.	780	2.078	1.565	1.598
Улози на књижице	26.745	29.164	28.345	22.326
Неисплаћена дивиденда	3	3	3	3
Чиста добит	148	133	131	95
Збир биланса	30.916	34.627	33.344	27.372
Дивиденда	4%	2%	2%	2%

Рачун губитка и добитка

Расходи	1932	1933	1934	1935
Порези	330	283	280	267
Плате	519	501	586	531
Трошкови	107	101	409	502
Камата	714	725	556	950
Ненаплаћена потраживања	—	—	342	—
Чиста добит	148	133	131	95
Приходи				
Пренос добити	2	1	6	4
Камата тек. и аморт. зајм.	1.779	1.245	—	—
Камата тек. рач.	—	—	1.316	1.090
Камата аморт. зајм.	—	—	758	991
Камата меница	—	37	33	15
Од ефеката	—	5	—	—
Провизија	36	406	191	245
Збир прихода или расхода	1.818	1.694	2.304	2.345

Збир биланса, који је истоветан с обртним капиталом и који је крајем 1930 износио 44,1 милион, исказан је у 1935 години са 27,37 милиона, што претставља смањење од скоро 17 милиона динара. У пасиви видимо да су у том раздобљу улози на штедњу смањени пер салдо за 10,5 милиона (са 32,94 на 22,33 милиона), а они по текућим рачунима су пали за нешто више од 6 милиона (са 7,73 на 1,59 милиона динара). Других знатнијих промена у пасиви готово и нема. У току 1935 улози по текућим рачунима су нешто порасли, а они на књижице, као што је већ споменуто, пали су за 6 милиона, са 28,3 на 22,3 милиона динара. Крајем прошле године сопствена средства, без чисте добити, износе 3,35 милиона, а туђа 23,9 милиона динара, што одговара односу од 1 према 7. С обзиром на необично високи ликвидитет и сигурност заводске активе тај се однос још увек не може сматрати као неповољан.

Благајна износи 386 хиљада, а потраживања код новчаних завода 3,1 милион. То значи да око 13% обртног капитала отпада на готовину у благајни и код новчаних завода. То је потпуно довољно, нарочито ако се узме у обзир да је знатан део улога прикупљен у „колу за штедњу” и да је за дуже време везан. Крајем неколико претходних година готовина у благајни и код новчаних завода била је скоро двострука. Највећи део обртног капитала пласиран је у текуће рачуне и амортизационе зајмове. Крајем 1931 ова позиција је износила 30 милиона, у 1932 је смањена на 19,2 милиона. Истовремено су и менице пале са 4,22 милиона на 620 хиљада. Све исплате су извршене без употребе реесконта. То је леп доказ високог ликвидитета штедионице. После 1932 износ меница у портфељу креће се стално око 600 хиљада динара.

а текући рачуни и амортизациони зајмови порасли су у 1933 за око 6,75 милиона, на 25,9 милиона динара; у 1934 су се одржали готово на истој висини односно смањени су за 750 хиљада, а прошле године су опет пали за 2,6 милиона динара, на 22,62 милиона динара. У активи се раније јављао и ломбард, али се после 1932 више не исказује. Вредност ефеката у 1935 износи 180 хиљада, једнако као и претходне године. У 1932 и 1933 портфељ ефеката био је билансиран са око 850 хиљада, а у 1931 са 1,15 милиона. Види се да се штедионица у последње време све више одвраћала од посла с ефектима. Заводске непокретности билансиране су са нешто изнад 400 хиљада динара. У току последњих година биле су и промене код ове позиције сасвим незнатне.

Интересантно је да су приходи од камата последњих година у порасту. То значи да је штедионица и раније наплаћивала сасвим умерену камату. Приходи од камата у 1935 износе 2,09 милиона према 2,07 милиона у 1934 и само 1,28 милиона у 1933. Пасивна камата се постепено смањује. Са 1,59 милиона у 1931 она пада на 556 милиона у 1934, али у 1935 опет расте на 950 хиљада динара. Плате износе нешто изнад пола милиона динара годишње. У 1935 трошкови износе такође пола милиона према 400 хиљада у 1934. Чиста добит је у опадању и у 1935 била је 95 хиљада динара. За последње три године дивиденда је износила по 2% годишње, док је још 1931 износила $5\frac{1}{3}\%$, а у 1932 години 4%.

У управи су г. г. д-р Отон Грос, Саломон Грос, Леон Грос, инж. Густав Грос, д-р Густав Рети и Симеон Зец, а у надзорном одбору налазе се господа: д-р Бранко Васербауер, д-р Лавослав Глесингер, Драгутин Штерн и Драгутин Голдбергер.

DIE DEUTSCHE VOLKSWIRTSCHAFT

Издавач: проф. Др. ХУНКЕ, Берлин
Главни уредник: dipl оес. Ханс РУБАН, Берлин

Главни немачки привредни часопис и поборник национал-социјалистичког привредног програма.

Чланци, глосе, белешке и анализе биланса у „Die deutsche Volkswirtschaft” најтачније обавештавају о привредном животу нове Немачке.

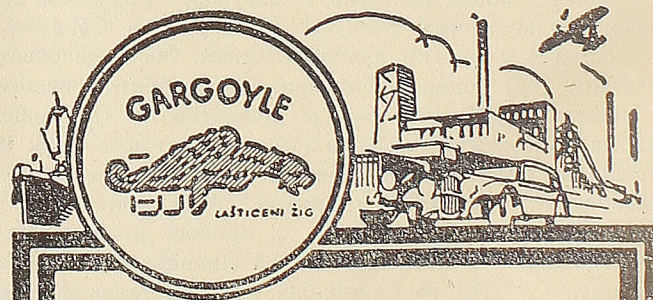
Зато је „Die deutsche Volkswirtschaft” важан и неопходан часопис за све југословенске економисте и предузетнике, увознике, извознике, индустрију, банке и надлештва која се интересују за немачко-југословенске привредне везе.

„Die deutsche Volkswirtschaft” ради на сарадњи свих народа Средње Европе и њиховом привредном благостању

„Die deutsche Volkswirtschaft” излази 3 пута месечно, чита се у свима немачким привредним круговима, и зато је најбољи орган за оглашавање.

Претплата: RM 5.— тромесечно Поједина свеска RM 0.60
Добија се у свима књижарама и код издавача

Verlag „Die deutsche Volkswirtschaft”
Paschke Komanditgesellschaft
Berlin W 35

Сваки напредак у производњи и употреби, све знање и сва искуства, што су их од године 1866 стекли специјалисти наше организације која обухвата цео свет, примењују се код фабрикације наших

GARGOYLE МАЗИВА

и дају им онај квалитет, који гарантује сигуран и економичан погон.

STANDARD — VACUUM
Oil Company of Jugoslavia Inc.
ЗАГРЕБ БЕОГРАД